

.....

Incidente și dispute româno-ruse privind dreptul la pescuit la gurile Dunării (1878-1916)

Andrei EMILCIUC

INSTITUTUL DE ISTORIE AL UNIVERSITĂȚII DE STAT DIN MOLDOVA

 0000-0003-0634-5002

Romanian-russian incidents and disputes regarding the right to fish at the mouths of the Danube (1878-1916). As a result of the Berlin Peace Congress (1878), Russia re-annexed to its empire the territory in the south of Bessarabia, retroceded to the Principality of Moldavia in 1856. With the recognition of Romania's independence from the Ottoman Empire at the Berlin Peace Congress (1878), Russia's border on the Danube was fixed by the great powers on the Chilia branch, and Romania received "in exchange" Dobrogea and the Danube Delta – an important fishing region. The situation, however, got complicated for the inhabitants of the towns and villages re-annexed to the Russian Empire, whose basic occupation was fishing. After 1878 they found themselves constrained to fish where they usually did over the years by a tax, which not all fishermen accepted to pay. In this study, we analyze the frequent fishing incidents, when the Romanian side had to seize the boats and inventory of fishermen from the south of Bessarabia, because they were caught in its territorial waters, without paying the required tax. The cases generated real diplomatic disputes, with notes of protest and mutual accusations, which amplified the existing tensions created after 1878, with the forced re-annexation of Bolgrad, Cahul and Ismail counties to the Russian Empire. In our research, we relied on studying the documentary material from the Government Archival Fund (National Archives Agency), namely the Bessarabia Governor's Chancellery Fund, which preserves unpublished information about the complaints of fishermen from the southern Bessarabia against the "actions of harassment" against them in the Danube waters bordering Romania.

Keywords: fishing, Bessarabia, Danube Delta, incidents, diplomatic relations, boundary delimitation, Romania, Russian Empire.

Ca urmare a Congresului de pace de la Berlin (1878), Rusia reanexează teritoriul din sudul Basarabiei, retrocedat Principatului Moldovei în 1856. Revanșa însă nu era completă. Odată cu recunoașterea independenței României față de Imperiul Otoman, marile puteri i-au atribuit, alături de Dobrogea, și insulele din Delta Dunării. Acestea din urmă au fost încorporate în regiunea Dobrogei, în componența județului Tulcea. Astfel, hotarul Rusiei la Dunăre era trasat pe brațul Chilia, iar România intra în posesiunea unei importante regiuni piscicole.

Teritoriile în cauză au intrat în domeniile statului român, dar într-o primă etapă aveau să fie valorificate prin concesionare unor antreprenori privați. Prima licitație a fost anunțată pentru 6 octombrie 1879, urmând a fi dat în concesiune pescuitul pe brațele din Delta Dunării și lacurile din Dobrogea în mod separat, între 1 martie 1880 și 1 martie 1883. Condițiile de dare în concesiune fixau dreptul antreprenorului la tot peștele pe care îl putea pescui de sine stătător, precum și la maximum 20% din pescuitul altor pescari¹. Următoarea licitație avea să fie organizată la 3 august 1881, pentru perioada între 1 martie 1882 și 1 martie 1885, concesionarul precedent nereușind să-și îndeplinească angajamentele. Antreprenorul Nicolae Cazacu a obținut porțiunea între Ghecet și râulețul Cutuneț, M.D. Pomerantz – între râulețul Cutuneț și Isaccea, contra 7.250 lei, iar Ștefan Dumitru, restul, contra 350.000 lei. Noile condiții le permiteau concesionarilor să taxeze pescarii cu maximum 25% în apele deschise și maximum 40% în apele îngădite, dijma urmând a fi achitată în natură sau în bani, dacă se convenea cu arendașul². Valorile maxime ale dijmei aveau să fie păstrate și în următoarele contracte de concesiune³. Legea pescuitului din 10 octombrie 1896 a trecut pescuitul de pe domeniile statului în regie proprie; la fel, a trecut în gestiunea statului calcularea și perceperea taxelor de pe pescarii particulari. Acest lucru avea să provoace o creștere a taxelor respective, ele variind, potrivit Camerei de Comerț din Galați, între 30 și 88% din pescuit, în funcție de apele în care se pescuia⁴.

Pentru locuitorii din localitățile reanexate la Imperiul Rus, a căror ocupație de bază o constituia pescuitul, dijmele achitate concesionarilor nu erau o noutate, acestea existând atât în perioada dominației otomane, cât și a celei ruse. După 1878, aceștia nu s-au văzut strâmtorați simțitor în a pescui acolo unde o făceau de obicei, de-a lungul anilor, decât prin necesitatea achitării unei taxe suplimentare. Întrucât apele rămase sub stăpânirea rusă erau sărace în pește, pescarii onești obțineau permisiunea autorităților române și, achitând concesionarului dijma pentru dreptul la pescuit, își practicau liber meseria în tot cuprinsul deltei dunărene. Dar, evident, erau și dintre aceia care încercau să se sustragă acestor plăți, nu tocmai mici.

În studiul nostru ne propunem să analizăm frecvențele incidente de pescuit, care apăreau atunci când partea română era nevoită să pună sechestru pe ambarcațiunile și inventarul pescarilor din sudul Basarabiei, pentru că erau prinși fără acte permise în apele teritoriale românești și nu doreau să achite amenda aplicată. În cercetarea noastră am apelat la studierea materialului documentar din Fondul Arhivistic Guvernamental (Agenția Națională a Arhivelor), și anume Fondul Cancelariei Guvernatorului Basarabiei, care păstrează informații inedite despre plângerile pescarilor din sudul Basarabiei la adresa slujitorilor români ce supravegheau pescuitul în Delta Dunării. Din punct de vedere istoriografic, ținem să menționăm în special lucrările semnate de istoricii A. Agachi și Constantin Ardeleanu. Primul a examinat într-o lucrare fundamentală relațiile ruso-române

¹ *Monitorul Oficial* (în continuare MO), 21 septembrie/3 octombrie 1879, p. 6111.

² MO, 26 august/7 septembrie 1881, p. 3565.

³ MO, 13 septembrie 1884, p. 2890; MO, 5 iulie 1892, p. 2395.

⁴ MO, 1 aprilie 1905, p. 18.

la hotarul secolelor XIX-XX⁵, iar cel de-al doilea abordează în lucrările sale diverse aspecte socioeconomice și politice legate de regiunea Dunării și a Mării Negre, inclusiv legate de pescuit⁶.

Reglementarea chestiunii împărțirii apelor și pescăriilor fusese prevăzută în Tratatul de pace ruso-turc de la San Stefano din 19 februarie / 3 martie 1878, care prevedea în art. 19 crearea, în acest sens, a unei comisii ruso-române, într-un interval de un an de la ratificarea tratatului. Tratatul de Pace de la Berlin, care a revizuit prevederile păcii de la San Stefano, a stabilit hotarul pe talvegul brațului Chilia și a gârlei Stari-Stambul, până la mare, fără a veni cu alte clauze suplimentare în acest sens. Trasarea pe teren a hotarului dunărean s-a făcut prin organizarea unor comisii internaționale, cu delegați ai marilor puteri⁷. Dar problema delimitării hotarului dunărean era completată și de alte chestiuni, în special de ordin economic, ce necesitau a fi stabilite odată cu recunoașterea internațională a independenței României. În această privință, Rusia trebuia să facă pași rapizi, pentru a încerca să diminueze, cât era posibil, sentimentele anti-rusești din cercurile guvernante și din societatea românească, provocate de schimbul teritorial injust, impus României. Totodată, ea trebuia să contracareze influența crescândă economică și politică a Germaniei și Austro-Ungariei în Balcani, care îi afecta tot mai mult propriile interese.

O primă circumstanță de confruntare diplomatică s-a creat după ce guvernul imperial rus reușise în 1883, cu concursul Austriei și al Franței, să excludă brațul Chilia de sub autoritatea Comisiei Europene a Dunării⁸. România, pe de altă parte, pentru prima oară după ce și-a obținut independența, a încercat să-și revizuiască radical politica tarifară. În mod particular, partea română a denunțat prelungirea la vechile condiții a convențiilor comerciale cu marile puteri, inclusiv a celei semnate cu Rusia la 15/27 martie 1876⁹. Astfel, incidentele „de pescuit” la hotarul comun au devenit un instrument de presiune la adresa României din partea ultimei.

Ca urmare a unui astfel de incident, la 17 mai 1884, Consulatul rus de la Iași îl informa pe guvernatorul Basarabiei că demersul acestuia de investigare a plângerii pescarului Trofim Seleznev împotriva acțiunilor concesionarului român al pescuitului pe Dunăre a fost transmis consulatului de la Galați, cu solicitarea de a-l informa direct pe demnitarul de la Chișinău despre rezultatele investigațiilor. Plângerea fusese remisă guvernatorului prin intermediul șefului poliției din Ismail și viza sechestrarea bărcii și a inventarului de pescuit. Guvernatorul îi solicitase consulului să ceară autorităților române luarea măsurilor necesare pentru a preîntâmpina abuzurile concesionarului, dar și restituirea către pescarul Selez-

⁵ A.S. Агаки. *Русско-румынские межгосударственные отношения в конце XIX - начале XX в.* Кишинев: Штиинца, 1976.

⁶ Constantin Ardeleanu. Fishing in the Lower Danube and its floodplain from the earliest times to the twentieth century, In: *The inland seas: towards an ecohistory of the Mediterranean and the Black Sea*, edited by Tønnes Bekker-Nielsen and Ruth Gertwagen. Stuttgart: Franz Steiner Verlag, 2016, pp. 309-339.

⁷ Daniel Silviu Niculae. Conflictul ostroavelor. Incidente la frontiera româno-bulgară (1879-1908), În: *Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”*. Nr. 1/2023, pp. 66-67.

⁸ Gr. Antipa. *Dunărea și problemele ei științifice, economice și politice*. București: 1921, p. 146.

⁹ Convenția din 1876, fusese semnată pe o perioadă de 10 ani, dar se prelungea automat pentru un an, dacă una din părți nu o denunța cu 12 luni până la expirarea perioadei prevăzute. A se vedea: *Полное Собрание Законов Российской Империи* (în continuare ПСЗРИ). Собр. 2 Т. LII, 1887. СПб.: 1889. Отд. 1. №56807, с. 19.

nev a bărcii și inventarului sechestrat¹⁰. Conform protocolului întocmit de șeful Poliției din Ismail la 22 aprilie 1884, locuitorul din Necrasovca Veche, o suburbie a Ismailului, se plânga că la 19 aprilie, în timp ce împreună cu consăteanul Fiodor Novikov pescuiau cu plasa la mijlocul brațului Chilia, în dreptul cordonului rus *Partinskaia Kiditka* au fost abordați de Ivan Bacalov, slujitor al concesionarului pescuitului pe partea românească, alături de doi militari români. Aceștia i-au impus să-i urmeze pe malul românesc, unde concesionarul le-a solicitat să achite taxa pentru dreptul de pescuit (vama). Deoarece au refuzat, Ivan Bacalov le-a sechestrat barca în valoare de 50 de ruble, 125 stânjeni de plase în valoare de 150 de ruble și peștele pescuit. Seleznev afirma că nu a pescuit în apele românești, iar martorii, alți pescari din Ismail, ar fi confirmat spusele acestuia, afirmând că slujitorul concesionarului român în dese cazuri săvârșea astfel de abuzuri¹¹.

La 7 iunie 1884, guvernatorului informa pe șeful poliției din Ismail și despre o altă plângere de acest gen, primită direct de la pescarul din suburbia *Kopanaia Balka* a Ismailului, Agapie Cobzari, în privința sechestrării bărcii și a inventarului de pescuit de către slujitorii concesionarului român. Acesta îi solicita ca pescarul să fie informat despre faptul că plângerea sa a fost remisă consulului rus de la Galați, în vederea demarării demersurilor necesare față de autoritățile române, pentru „a i se face dreptate”. În plângerea sa, Agapie Cobzari afirma că, la 29 martie, pescuind cu fiii săi la mijlocul râului, a fost lipsit de barcă și inventarul de pescuit, în valoare totală de 300 de ruble. Acesta menționa că a făcut o plângere la poliția din Ismail, dar întrucât nu a obținut niciun răspuns, a hotărât să se adreseze direct guvernatorului, pentru ca demnitarul să dispună soluționarea cât mai grabnică a cazului său. Ca urmare, guvernatorul îi solicita șefului poliției din Ismail să-l țină la curent cu astfel de incidente¹².

În virtutea acestei solicitări, la 1 mai 1884, șeful Poliției din Ismail îi raporta guvernatorului despre un nou caz „de intimidare” din partea concesionarului pescuitului pe partea română, ce l-a vizat pe un alt locuitor din Necrasovca Veche – Iustin Kurbatii. La 21 mai acesta îi remitea încă un raport, ce conținea plângerea colectivă a unui grup de cinci pescari din suburbia *Kopanaia Balka*, la fel în privința „intimidărilor” concesionarului pescuitului din apele române¹³. Plângerea se referea la cazul din 19 mai, când reclamanții, pescuind împreună vizavi de cordonul rus de la *Kopanaia Balka*, au fost abordați de Iani Barbo, slujitorul concesionarului, împreună cu două persoane înarmate, care l-au arestat pe Fiodor Ivanesco, fiul unui dintre semnatori, împreună cu angajatul acestuia Constantin Veliciko, și i-au dus pe malul drept, de unde nu s-au mai întors. Din spusele pescarilor din Ismail, care pescuiau pe celălalt mal, cu achitarea „vămii”, aceștia ar fi fost duși la Tulcea, fiind arestați de autoritățile române. La 11 iunie guvernatorul remitea o solicitare consulului rus de la Tulcea pentru a clarifica situația¹⁴.

Toată această atenție față de incidentele de acest gen nu era întâmplătoare. În opinia lui Grigore Antipa, director al Pescăriilor Statului din România, ele erau

¹⁰ Agenția Națională a Arhivelor. Fondul Arhivistic Guvernamental. F. 2. Inv. 1. D. 8670, ff. 1-2 verso.

¹¹ *Ibidem*, ff. 4-4 verso. Amenda aplicată se ridica la echivalentul a 5-10 ruble.

¹² *Ibidem*, ff. 5-7.

¹³ ANA FAG. F. 2. Inv. 1. D. 8674, ff. 1, 7.

¹⁴ *Ibidem*, ff. 6-8 verso.

provocate intenționat, pentru a pune presiune pe partea română, în special în chestiunea delimitării gârlei Stari-Stambul într-o manieră convenabilă Rusiei¹⁵. Partea rusă a mers spre escaladarea situației, prin acțiuni care au implicat chiar grănicerii ruși. Astfel, la 9 iulie 1884, vice-ministrul de interne rus îi scria guvernatorului Basarabiei că legatul român de la Sankt Petersburg a comunicat Ministerului rus al Afacerilor Externe despre ciocnirea de lângă punctul românesc de frontieră Pardina între pescarii și grănicerii ruși, pe de o parte, și grănicerii români, pe de altă parte. Acesta solicita investigarea incidentului și restituirea bărcii și armei unuia din grănicerii români, precum și eliberarea a doi supuși români, arestați la 18 aprilie, ca urmare a unui incident similar. Se solicita ca guvernatorul să adopte dispozițiile de rigoare pentru soluționarea situației, cu informarea ministerului de interne¹⁶.

Din demersul din 1 iunie 1884 al legatului român aflăm că cazul s-a produs la 28 februarie, în timp ce grănicerii români Sandu Begu (șeful postului de pază de la Pardina) și Radu Florescu, împreună cu reprezentantul concesionarului pescuitului pe partea română, inspectau apele teritoriale ale României. La un km de Pardina, aceștia au surprins o barcă cu doi pescari care pescuiau în apele teritoriale române. La solicitarea de a prezenta actele, în baza cărora pescuiau, precum și a permisiunii din partea concesionarului român, aceștia au comunicat că sunt supuși ruși, din localitatea Necrasovca, și că nu au astfel de acte, iar permisiunile pe care le aveau din partea autorităților imperiale ruse au fost lăsate la postul rusec de grăniceri. Considerându-i contrabandiști, Sandu Begu le-a solicitat să se deplaseze la Pardina, pentru a compensa pierderile provocate părții române. Dar trecând pe lângă postul rusec de frontieră, aceștia au solicitat prin strigăte ajutorul grănicerilor ruși. Ca urmare, o barcă cu 6 grăniceri ruși, precum și mai multe bărci cu pescari ruși (în total 30 de persoane) s-au deplasat spre locul unde au acostat grănicerii români cu cei doi pescari reținuți. Ajungând pe malul românesc, aceștia i-au eliberat pe pescarii ruși, dezarmându-l și sechestrându-l pe Sandu Begu, celălalt grănicer român fugind după ajutor. Aceștia au încercat să-l transporte pe malul rus, dar Begu a reușit să scape, răsturnând barca cu care era transportat. Protocolul poliției din Tulcea, ce documenta acest caz, includea și mărturiile altor pescari din Necrasovca, care pescuiau pe partea românească cu actele în regulă și care confirmau cele declarate de grănicerii români vizați. Legatul atrăgea atenția că arma confiscată, în pofida solicitării părții române, nu a fost returnată. Protocolul amintea și despre cazul din 18 aprilie, când un alt incident similar a avut loc. Ca urmare a intervenției militarilor ruși, au fost reținuți doi supuși români, aflați în slujba concesionarului român, împreună cu barca în care se aflau, atunci când aceștia au surprins doi pescari ruși, Martian și Stepan Poliaikov, pescuind în apele române. Ca urmare, considerând că acțiunile violente ale pescarilor din Necrasovca erau susținute de grănicerii ruși, având și alte mărturii de acest gen, autoritățile române solicitau investigarea minuțioasă a incidentelor,

¹⁵ Gr. Antipa. *Op.cit.*, p. 148.

¹⁶ ANA FAG, F. 2. Inv. 1. D. 8674, ff. 9-10.

eliberarea urgentă a supușilor români, aflați în arest la Ismail, restituirea armei confiscate de la grănicerul român și pedepsirea celor vinovați¹⁷.

Șeful consulatului rus din Dobrogea, în raportul din 19 mai 1884 către consulul general rus de la București, nega implicarea grănicerilor ruși. El sugera că aceștia doar au supravegheat de la distanță situația, pentru ca ea să nu degenereze. Totodată, diplomatul rus aprecia felul cum era prezentat cazul în ziarele românești drept o încercare de escaladare din partea forțelor politice anti-ruse, grupate în jurul ziarului „Telegraf”, și justifica acțiunile pescarilor ruși prin șirul de „abuzuri” ale slujitorilor concesionarului român¹⁸. Aceeași abordare se regăsește în raportul guvernatorului Basarabiei, adresat pe marginea acestui incident șefului Departamentului de Poliție din cadrul Ministerului rus de Interne, în care se insista că astfel de incidente erau foarte frecvente, iar toată vina era pasată pe concesionarul român¹⁹.

În pofida implicării diplomaților de pe ambele părți, incidentele nu au conținut să apară. La 2 august 1884, Biroul 1 al Primului Departament al Cărmuirii guberniale informa biroul 3 al Departamentului Doi că în cadrul acestuia se examina plângerea locuitorului orașului Ismail Filip Alexeev despre sechestrarea bărcii și a inventarului de pescuit de către slujbașii concesionarului român, precum și acțiunea reconvențională a autorităților române împotriva braconajului pescarilor ruși în apele teritoriale române. În virtutea faptului că aceste dosare includeau multe chestiuni care nu țineau de prerogativele biroului, acestea erau transmise biroului 3, conform hotărârii din 28 iulie²⁰. Cazul a avut loc încă în aprilie 1883, fiind transmis de către guvernatorul Basarabiei în Departamentul Afacerilor Asiatice al Ministerului de Externe rus la 31 mai 1883, unde s-a constatat că acuzațiile nu s-au confirmat. Mai mult, potrivit datelor primite de la autoritățile române, pescarii din partea realipită a Basarabiei pescuiau abuziv în apele teritoriale române. Din acest motiv, Departamentul a solicitat șefului poliției din Ismail să re-investigheze cazul în baza probelor primite de la autoritățile române²¹. La 31 august / 12 septembrie 1883, ministrul român de externe D.A. Sturza îl informa pe ministrul rus de la București, cneazul L.P. Urusov, despre rezultatele investigațiilor pe cazul plângerii lui Filip Alexeev. Cazul a fost judecat de Tribunalul din Tulcea, iar datele transmise autorităților ruse includeau și plângerile concesionarului român Dimitriu (sic!), care acuza că pescuitul abuziv al pescarilor ruși în lacurile de pe malul drept al brațului Chilia căpătaseră proporții, aceștia chiar permițându-și să sustragă inventarul pescarilor români²².

În pofida demersurilor și dovezilor părții române, incidentele au continuat să fie înregistrate cu o regularitate alarmantă, iar situația era încurajată de autoritățile imperiale ruse. La 31 iulie 1884, șeful Districtului vamal Basarabia îi raporta guvernatorului un alt incident similar, avându-i ca protagoniști pe pescarii din Necrasovca Veche Dei Kacialkin și Ivan Porșikov. Potrivit afirmațiilor acestora, pe

¹⁷ *Ibidem*, ff. 12-12 verso.

¹⁸ *Ibidem*, ff. 13-14 verso.

¹⁹ *Ibidem*, ff. 21-23 verso.

²⁰ *Ibidem*, ff. 24-24 verso.

²¹ *Ibidem*, ff. 27-28 verso.

²² *Ibidem*, ff. 31-34.

12 mai, în timp ce pescuiau la bifurcarea brațului Chilia în gârlele Stari-Stambul și Chislița, au fost abordați de trei slujitori ai concesionarului, care le-au solicitat să le predea plasele. În urma refuzului acestora, s-a iscat un conflict, iar unul dintre slujitori a tras asupra pescarilor din arma pe care o avea asupra sa, fără a le cauza, totuși, careva răni. Pescarii au fost nevoiți să lase plasa și să evadeze pe barca lor. Șeful Districtului vamal mai raporta că au fost cercetate amănunțit, ca urmare a demersului Ministerului Afacerilor Externe, și cazurile din 18 și 28 aprilie, denunțate de legatul român la Sankt Petersburg, fără a se constata încălcări din partea grănicerilor ruși²³.

La 5 octombrie 1884, același demnitar raporta guvernatorului un alt incident, din 6 septembrie, când, în urma unei ciocniri, doi pescari din Chilia și doi slujitori ai concesiunii pescuitului de partea română au fost reținuți pentru declarații. Intervenția grănicerilor ruși ar fi avut loc ca urmare a strigătelor pescarilor Vasile Mitrofanov și Ananie Rešetnikov, după ce slujitorii concesionarului ar fi dorit să le sechestreze inventarul de pescuit. Potrivit raportului grănicerilor ruși, ciocnirea ar fi avut loc chiar lângă malul românesc, iar militarii ruși, pentru a-i sprijini pe pescari, ar fi tras din arma de semnalizare, afirmând, totodată, că nu au trecut de frontiera de stat. Dar, la auzul împușcăturii, slujitorii concesionarului s-ar fi speriat, unul sărind din barcă și înotând spre mal, iar doi au fost împinși de pescari spre apele teritoriale ruse, fără a opune rezistență. Aceștia au fost reținuți de grănicerii ruși și duși în fața ofițerului, fiind vorba de Nicolae Popa și Timofei Cadie, slujitori ai concesionarului pescuitului românesc pe Dunăre, care ar fi acționat la ordinul reprezentantului principal al concesionarului Panaioti. După ce au confirmat că toate s-au petrecut conform relatării grănicerilor ruși, aceștia au fost eliberați, urmând să se prezinte ulterior la o a doua audiere, însă nu s-au mai prezentat, motivând că autoritățile române au demarat și ele o anchetă în acest sens. Acțiunile grănicerilor ruși au fost considerate de superiori drept juste, astfel că dosarul a fost lăsat fără măsuri punitive²⁴.

Până la urmă, un nou tratat comercial a fost semnat între ambele state la 4/16 decembrie 1886, iar incidentele de pescuit de pe brațul Chilia au cunoscut o acalmie temporară, cel puțin, în ceea privește corespondența diplomatică. Printre altele, convenția a redus taxa vamală la peștele importat din Rusia în România de la 20 franci pentru 100 kg, la 4 franci pentru peștele proaspăt, și la 3 franci – pentru cel sărat²⁵. Dar în pofida acestei reușite diplomatice ruse, arma sechestrată de pescarii ruși nu fusese returnată părții române, probabil, așteptându-se un prilej mai bun. La 17 mai 1892, șeful poliției din Ismail solicita Cărmuirii guberniale permisiunea de a scoate arma la licitație, pentru că se acoperise cu rugină și devenea inoperabilă. Totuși, Departamentul Poliției i-a solicitat guvernatorului Basarabiei, ca urmare a demersului acestuia, să transmită arma consulului român din Ismail. Abia la 13 februarie 1893, șeful Poliției din Ismail raporta Cărmuirii guberniale că arma a fost transmisă la 12 februarie consulului român din Ismail²⁶. Soluționarea

²³ *Ibidem*, ff. 42-43.

²⁴ *Ibidem*, ff. 46-48.

²⁵ ПСЗРИ. Собр. 3. Т. VI. 1886. СПб.: 1888. №4137, с. 595; О вывозе и ввозе рыбных продуктов в 1885 г. В: Вестник рыбопромышленности (СПб). №2. 1887, с. 43.

²⁶ ANA FAG. F. 2. Inv. 1. D. 8674, ff. 55-59.

chestiunii nu era una întâmplătoare, în 1893 fiind prelungită Convenția comercială bilaterală din 1886. Aceasta expirase la 28 iunie / 10 iulie 1891, astfel încât pe parcursul anului 1892 exportul de pește din Rusia în România a fost oprit²⁷, iar corespondența diplomatică pe marginea incidentelor de pescuit pe gârla Stari-Stambul a răbufnit cu o nouă intensitate²⁸.

În anii 1893-1894, inginerii Theschovici și L. von Rummel au fost însărcinați de guvernul rus să studieze navigabilitatea gurilor Chilie, iar căpitanul vasului de război „Pesuapse” a fost mandatat să sondeze apele de la bara din estuarul gârlei Stari-Stambul și să alcătuiască o nouă hartă a regiunii. Harta elaborată muta frontiera Rusiei mult în apele românești, incluzând chiar și o parte din rada Sulina. Studiile inginerilor și harta „sui-generis” au servit drept bază a unei note diplomatice, remisă la 16/28 mai 1894, prin care guvernul român era somat să purceadă de urgență la o nouă delimitare a apelor teritoriale pe gârla Stari-Stambul, în virtutea modificării talvegului acestuia. Pretextul era reprezentat de câteva „conflicte între pescari”, care, în opinia istoricului Constantin Ardeleanu, erau încercări deliberate ale autorităților ruse de a demonstra că nu se mai cunoștea cu certitudine linia de frontieră româno-rusă²⁹. Pe de altă parte, la 12 martie 1894, între cele două state avea să fie semnată Convenția privitoare la corespondența directă între tribunalele districtelor limitrofe³⁰, care, formal, trebuia să simplifice soluționarea disputelor judiciare între supușii ambelor state, fără necesitatea implicării canalelor diplomatice.

Ulterior, Rusia a propus formarea unei comisii mixte ruso-române, care să studieze „condițiile de pescuit și amplasarea spațiilor de apă” și să dezvolte la fața locului toate problemele tehnice legate de delimitare. Guvernul român a fost de acord și o comisie mixtă ruso-română a început să funcționeze în 1895. Comisia s-a confruntat cu trei sarcini: 1) clarificarea frontierei de-a lungul gârlei Stari-Stambul; 2) delimitarea apelor în estuarul gârlei Stari-Stambul; 3) delimitarea teritorială a apelor maritime în fața acesteia. După finalizarea cercetării, comisia s-a întrunit în perioada 18-20 septembrie la Galați. Delegații ambelor părți au căzut de acord doar asupra primului punct, că granița dintre Rusia și România de-a lungul gârlei Stari-Stambul trece de-a lungul talvegului acestei brațe. La punctele 2 și 3 părțile nu au găsit consens³¹.

Este interesant că, în cadrul discuțiilor de la Galați din septembrie 1895, reprezentantul pescarilor din Vâlcov a propus, drept soluție pentru prevenirea apariției incidentelor, ca pescuitul pe gârla Stari-Stambul să fie declarat neutru, adică liber pentru pescarii ambelor state pe toată lățimea sa. Ceilalți delegați ruși au respins această propunere, afirmând că acest lucru nu ar aplană conflictele între pescarii de pe ambele maluri, ci chiar le-ar intensifica. Reprezentantul rus

²⁷ О вывозе о ввозе рыбных продуктов в 1892 г. В: *Вестник рыбопромышленности (СПб)*. №2. 1893, с. 81.

²⁸ Русско-румынские соглашения по упорядочению рыболовства в Дунае. В: *Вестник рыбопромышленности (СПб)*. № 6-7. 1900, с. 328.

²⁹ Constantin Ardeleanu. *Evoluția intereselor economice și politice britanice la gurile Dunării (1829-1914)*. Brăila: Editura Istros a Muzeului Brăilei, 2008, pp. 207-208.

³⁰ F.C. Nano. *Condiția tratatelor și altor legăminte ale României (1354-1937)* București: 1938, p. 343.

³¹ О. Гримм, Вл. Руммель, Е. Голиков. Комиссия по разграничению вод Старо-Стамбульского гирла в устьях Дуная. В: *Вестник рыбопромышленности*. № 10. 1895, сс. 443-444.

O. Grimm a propus, în schimb, stabilirea unei fâșii de interdicție a pescuitului în estuarul gârlei Stari-Stambul, care s-ar fi întins de la mare pe o lungime de 2-3 verste în interiorul acesteia³². Atunci delegații români nu s-au opus acestei măsuri și și-au exprimat doar dorința ca interdicția de pescuit să se aplice pe toată lungimea brațului Chilia³³.

Problema delimitării apelor dunărene a fost pusă din nou de Rusia în 1897, ca motiv servind ciocnirile constante între pescarii ruși și români din așezările dunărene, uneori soldate cu victime umane. Se insista că acest lucru se datora faptului că granița de stat nu era clar definită. Instruindu-l pe N. Fonton să înceapă negocierile, ministrul de externe rus M.N. Muravyov și-a exprimat doleanța ca Guvernul român să aprecieze propunerea Guvernului rus de instituire a unor fâșii de interdicție pentru pescuit ca o dovadă a deschiderii spre consolidarea relațiilor de prietenie între cele două state. N. Fonton i-a adus la cunoștință președintelui Consiliului de Miniștri al României, D.A. Sturdza, propunerile Guvernului rus. D.A. Sturdza a răspuns prin nota din 5/17 iunie 1897, în care îl informa pe N. Fonton că guvernul român împărtășește pe deplin ideea înființării unei fâșii de interdicție în estuarul gârlei Stari-Stambul. Totodată, el propunea stabilirea unor fâșii de interdicție pentru pescuit pe toate gârlele brațului Chilia, fixarea perioadei între luna aprilie și mai când să fie interzis pescuitul speciilor valoroase de pește, precum și determinarea dimensiunii buclelor pe unelte de pescuit și interzicerea pescuitului pentru peștii mai mici. În august 1897, D.A. Sturdza i-a prezentat însărcinatlui cu afaceri rus la București A. Somov un proiect de Convenție de pescuit. Acest proiect prevedea, mai nou, stabilirea unor fâșii de interdicție nu doar pe gurile brațului Chilia și în partea adiacentă mării, ci și pe cursul inferior al Prutului și Dunării. Conform convingerii lui D.A. Sturdza, încheierea unei convenții de pescuit trebuia să promoveze reproducerea rapidă a peștilor și să crească veniturile din pescuit³⁴.

Până la finalizarea tratatelor, în anul 1899, partea rusă a instituit pe insula Cubani, aproape vizavi de cordonul românesc Popina, un pichet de grăniceri, din 9 persoane, echipați cu două bărci. Acesta era însărcinat să supravegheze pescuitul pe gârlele Stari-Stambul, de la Vâlcov până la mare, și „să ofere sprijin pescarilor noștri în timpul confruntării cu cei români și să-i rețină pe ultimii, în caz că pescuiau în apele noastre teritoriale”. În anul 1900, pichetul a fost transformat într-un cordon permanent. Totodată, Cartierul general al Corpului Separat de Grăniceri a adoptat noi reguli în privința supravegherii pescarilor pe Dunăre și Prut. Acestea admiteau pescuitul doar pe timp de zi, iar după apusul soarelui pescarii erau obligați să acosteze la cel mai apropiat cordon. Noaptea se putea pescui doar cu permisiunea expresă, de fiecare dată, a comandantului detașamentului de grăniceri. În baza acestor reguli, guvernatorul Basarabiei a emis, la 8 decembrie 1900, reguli speciale pentru pescarii ce pescuiau pe brațul Chilia. În conformitate cu acestea, pescuitul pe brațul Chilia era permis doar pentru locuitorii permanenți și de încredere din județul Ismail. Pescarii trebuiau să obțină de la poliție bilete speciale pentru dreptul de a pescui, cu valabilitate de până la un an. Pescarilor li se interzicea

³² *Ibidem*, p. 447.

³³ A.C. Агаки. *Op. cit.*, p. 32.

³⁴ *Ibidem*, p. 33.

să se apropie de mijlocul râului, pentru a nu fi duși de curenți în apele teritoriale române. În cazul reținerii pescarului în apele teritoriale române, sau a raportării către poliție a încălcării, biletul pescăresc îi era suspendat, pe o perioadă stabilită de organul de poliție emitent³⁵.

Între timp, după îndelungi discuții, Guvernul rus a acceptat propunerea României de a încheia o Convenție de pescuit. Negocierile finale au început la Odesa la începutul lui iunie 1900. Neînțelegerile între reprezentanții celor două state au apărut doar în problema formei fâșiilor de interdicție pentru pescuitul de la gurile brațului Chilia. Delegatul român P. Popovăț a propus stabilirea în estuarul gârlei Stari-Stambul a unei fâșii de interdicție în formă ovală, care să se extindă pe măsura îndepărtării de coastă spre largul mării. Pentru a ieși din impas, reprezentanții ruși au fost de acord cu acest lucru, iar convenția a fost semnată la 10/23 iunie 1900. Deși nu și-a îndeplinit obiectivul principal, diplomația rusă a apreciat pozitiv încheierea acesteia. După ratificarea de către Parlamentul român, cercurile diplomatice ruse și-au exprimat speranța că Convenția „va elimina motivele neînțelegerilor reciproce între pescarii ruși și români”³⁶.

Ratificată de partea rusă pe 11 februarie 1902, Convenția era constituită din 14 articole. Articolul 1 era unul introductiv, care stabilea zona de aplicare a Convenției la apele teritoriale de la Prut și Dunăre, la hotarul dintre cele două state. Articolele 2-5 prevedeau limitări în privința inventarului de pescuit, precum interdicția de a folosi dinamita și alte explozive, limitarea ochiului plasei de pescuit la minim 4 cm și a distanței între parii din coteț³⁷ – la minim 3 cm etc. Articolele 6-10 se refereau la interdicțiile sezoniere (1 aprilie – 1 iunie) și de mărime la pescuitul unor specii prețioase de pește și al racilor. Articolul 11 determina forma și dimensiunea fâșiilor de interdicție, în care pescuitul era interzis pe tot parcursul anului. Această fâșie se extindea cu 1 km în amonte de la estuarul gârlei Stari-Stambul, în particular, și a celorlalte guri dunărene, în general, pe o lățime de 2 km. Părțile urmau să semnalizeze fâșiile de interdicție. Articolele 12-13 prevedeau măsurile tehnice de realizare a prevederilor Convenției de comun acord. Articolul 14 stabilea că Convenția a fost încheiată pe o perioadă de 5 ani. Dacă cu un an înainte de expirarea termenului specificat, niciuna dintre părțile semnatare nu denunța Convenția, atunci aceasta rămânea în vigoare până când una dintre părți dorea să o denunțe. Totuși, în acest caz, Convenția rămânea în vigoare încă 12 luni după anunțarea denunțării³⁸.

Astfel, delimitarea apelor teritoriale în gârla Stari-Stambul nu a fost posibilă, din cauza faptului că partea rusă o considera o continuare a fluviului, în timp ce Guvernul român o considera parte din apele maritime teritoriale. Semnarea acestei Convenții, alături de reluarea de către Rusia a lucrărilor de la gura Polunoșnoi a brațului Oceakov, au reușit, pentru moment, să detensioneze situația³⁹. Este de

³⁵ Н. Пушкарев, К вопросу об урегулировании черноморско-дунайского рыболовства, В: *Вестник рыбопромышленности*. № 7-8. 1901, сс. 445, 450.

³⁶ А.С. Агаки. *Op.cit.*, pp. 34-35.

³⁷ Capcană pentru prins pește în iazurile acoperite cu stuf, făcută din nuiiele împletite cu papură și prevăzută cu o deschidere îngustă întoarsă înăuntru, astfel încât peștele, odată intrat în ea, să nu mai poată ieși.

³⁸ *ПСЗРИ. Собр. 3. Том XXII. 1902. СПб.: 1904. Отд. 1. № 21085, сс. 84-87.*

³⁹ Constantin Ardeleanu. *Evoluția intereselor economice ...*, pp. 207-208.

notat, cā un conflict teritorial avuse loc și la hotarul romāno-bulgar, în dreptul ostrovului Bujorescu, dintr-un pretext identic – deplasarea talvegului⁴⁰.

Dar, odatā cu punerea în aplicare a Convenției, partea rusā s-a pomenit în imposibilitatea asigurării controlului cuvenit pentru respectarea prevederilor. Instituirea unei inspecții piscicole, pe modelul existent în România, necesita sume importante de bani, care nu puteau fi acoperite, deoarece pescuitul nu se afla în regie proprie, iar taxele colectate completau veniturile locale. S-a propus acoperirea parțialā a acestor cheltuieli prin impunerea unei taxe în folosul statului de 4%, la care sā fie supus peștele vāndut în târgul Vālcov, peste taxa localā de 8%. Dar problema a rămas pentru mult timp la nivel de discuții⁴¹. În aceste condiții, Ministerul rus de Interne a propus amendarea Convenției prin permiterea pescarilor de ambele părți a folosirii plaselor de pescuit peste talvegul brațului Chilia, fără dreptul de trecere pe malul opus. În cazul respingerii acestei inițiative, se propunea interzicerea folosirii armei împotriva pescarilor care încercau sā se sustragā organelor de control, cānd erau surprinși în flagrant delict. Se propunea, în schimb, transmiterea către administrațiile locale de pe celālalt mal a numārului de identificare a bărcii, pentru perceperea amenzii în modul stabilit de lege⁴². Toate aceste propuneri nu s-au regāsīt, totuși, în noua Convenție romāno-rusā cu privire la pescuit, semnatā la București la 16/29 octombrie 1907. Aceastā Convenție doar a extins prevederile restrictive stabilite în 1900 asupra tuturor apelor Dunării romānești cu afluenții ei și asupra tuturor apelor Mării Negre cu toți afluenții ei din Rusia. Noua Convenție a intrat în vigoare la 22 ianuarie 1908⁴³.

Convenția de pescuit nu a înlăturat, așā cum a sperat partea romānā, braco-najul pescarilor de pe malul rus în apele sale teritoriale și incidentele rezultate în consecință. În perioada de la ratificarea primei Convenții și până în octombrie 1905 au fost înregistrate 30 de ciocniri ale pescarilor ruși cu grānicerii și inspectorii piscicoli romāni, unele dintre care s-au soldat cu cauzarea de vātāmāri corporale și chiar decesul pescarilor⁴⁴. Aplicarea măsurilor judiciare împotriva pescarilor din Basarabia care încălcau Legea romānā a pescuitului a continuat sā fie frecventā și dupā intrarea în vigoare a Convenției din 1907, dupā cum o demonstrează paginile Monitorului Oficial al Romāniei. Spre exemplu, locuitorul satului Necrasovca era chemat în judecatā la Judecătoria ruralā din Tulcea pe 21 octombrie 1908, pentru a fi ascultat ca inculpat în procesul cu Administrația Regiei Statului pentru contravenție la Legea pescuitului. Un anunț, practic identic, îl viza și pe consāteanul

⁴⁰ Daniel Silviu Nicolae. *Op.cit.*, pp. 70-71.

⁴¹ Н. Пушкарев. *Указ. соч.*, с. 448.

⁴² О лове плавными сетями в пограничных рукавах рек Дуная и Прута, В: *Вестник рыбопромышленности*. № 9. 1903, с. 504. Autoritățile ruse afirmau cā încălcări ale apelor teritoriale se înregistrau de ambele părți, dar întrucāt nu dispuneau de organe de control specializate, pescarii romāni nu puteau fi prinși în flagrant delict și supuși amenzilor. Nu exista nici măcar o lege care ar fi prevāzut tragerea la răspundere a supușilor străini pentru pescuitul ilicit în apele sale teritoriale. Potrivit Regulilor noi adoptate de Cartierul general al Corpului Separat de Grāniceri pentru supravegherea pescuitului pe Dunāre și Prut, adoptate pentru a corespunde prevederilor convenției, vasele de patrulare ale grānicerilor ruși nici măcar nu aveau dreptul sā opreascā bărcile pescārești străine pentru verificarea actelor, în vederea evitării incidentelor (*Вестник рыбопромышленности*. № 6-7. 1905, с. 366).

⁴³ F.C. Nano, *Op.cit.*, p. 344.

⁴⁴ Н. Семенов. К вопросу о русско-румынской рыболовной конвенции. В: *Вестник рыбопромышленности*, № 6-7. 1907, с. 322.

acestuia Andrei Hristaliev⁴⁵. Locuitorul orașului Ismail Dimentian Lebedev era condamnat de Judecătoria rurală Tulcea la 10 zile de închisoare pentru încălcarea Legii pescuitului și incapacitatea de a achita amenda stabilită de 50 de lei⁴⁶ etc. etc. Desigur, pescuitul pe Dunăre genera situații cu potențial de declanșare a unor incidente nu doar implicând supușii ruși. Monitorul Oficial al României include anunțuri privind chemarea în judecată și a multor supuși bulgari pentru încălcarea Legii Pescuitului. De exemplu, doar în numărul din 12 septembrie 1908 sunt incluse 16 anunțuri privitoare la chemarea în judecată la Judecătoria rurală din Bechet Dolj a diferitor pescari din comuna Rahova, Bulgaria⁴⁷. Dar și hotarul dunărean între cele două state era mult mai extins față de cel cu Rusia. România, de altfel, semnase o convenție similară cu privire la pescuitul în apele de hotar de pe Dunăre și cu Guvernul de la Sofia (la 29 noiembrie 1901), dar și cu cel de la Belgrad (la 15 ianuarie 1902)⁴⁸.

Nu toate incidentele care apăreau țineau doar de aplicarea măsurilor punitive împotriva pescarilor care încălcau legea. Astfel, conform raportului șefului poliției din Ismail din 12 martie 1912, pescarii din Ismail Kuzima Fadeev, Iacov Kovalev, Foma Șekin, Kanon Reșetnikov și Sava Jucov au formulat o plângere împotriva acțiunilor comisarului de poliție de la punctul de frontieră Satu Nou. Aceștia afirmă că, deși dețineau legitimații eliberate de poliția din orașul Ismail, precum și permisiuni din partea autorităților române de a pescui în apele teritoriale române, comisarul nu le-a permis să treacă pe malul românesc, afirmând că are dreptul de a permite accesul doar pentru trei pescari pe zi. Șeful poliției din Ismail a făcut demersuri către consulul român din Ismail și consulul rus din Tulcea, pentru a confirma dacă exista o astfel de limitare și cum era justificată. Însă, neprimind răspunsuri, acesta s-a plâns guvernatorului, motivând că astfel de limitări nu ar fi existat până atunci, iar întrucât în evidența sa se aflau 630 de pescari, această limitare putea să-i afecteze grav. El solicita permisiunea de a se deplasa la Galați, pentru a discuta cu consulul rus și cu autoritățile române motivele reale ale acestei limitări, în vederea soluționării situației, pentru a apăra astfel interesele locuitorilor orașului și „a prestigiului puterii rusești, în calitate de reprezentant al acesteia”. La 2 aprilie 1912, același șef al poliției din Ismail îl informa pe guvernator că a primit de la consulul rus din Tulcea un răspuns la interpelarea sa, prin care era informat că limitarea a fost aplicată pescarilor din greșeală. Ca urmare a insistenței consulului, Prefectura din Tulcea a emis o dispoziție în acest sens, pescarii fiind admiși să treacă hotarul român în număr nelimitat⁴⁹.

Normalizarea comunicării bilaterale, chiar și în tratarea incidentelor grave, reprezenta în mod clar un succes al diplomației române, prin punerea în prim-plan a actului judiciar. Un caz elocvent, în acest sens, este cel din 14 august 1912, când grănicerii români au tras în pescarul din Ismail Pilat Krucevski, în încercarea de a-l reține la intrarea din râul Prut în Dunăre. Pescarul rănit a fost transportat la Galați. În primul rând, soția acestuia a primit un bilet-legitimăție, pentru a-l putea

⁴⁵ MO. Nr. 156, 10 octombrie 1908, p. 6656.

⁴⁶ MO. Nr. 109, 14 august 1908, p. 4797.

⁴⁷ MO. 12 septembrie 1908, pp. 5731-5732.

⁴⁸ F.C. Nano. *Op. cit.*, pp. 118, 227.

⁴⁹ ANA FAG, F. 2. Inv.1. D. 9257. ff. 1-2, 4-4 verso.

vizita la Galați. De asemenea, Poliția din Reni a primit dispoziția de a investiga cazul, împreună cu autoritățile competente din România, despre care fapt a fost informat procurorul Judecătoriei districtuale din Chișinău, dar și Direcția gubernială a Jandarmeriei din Basarabia⁵⁰. La 26 august, după finalizarea cercetărilor, corespondența cu privire la rănirea pescarului a fost transmisă misiunii ruse de la București⁵¹.

Această normalizare a devenit deosebit de importantă mai ales odată cu izbucnirea, la 28 iulie 1914, a Primului Război Mondial. Este adevărat că, în contextul în care România și-a declarat neutralitatea, iar ambele părți beligerante curtau intrarea acesteia de partea sa, Rusia trebuia să trateze orice incident cu maximă iscusință diplomatică. Acest lucru este evident și din felul cum au fost tratate două astfel de incidente, separate în dosare distincte de cancelaria guvernatorului Basarabiei, care se regăsesc acum în fondurile de arhivă.

Primul viza sechestrarea de către Garda piscicolă română a plaselor pescarului din Vâlcov, Evtodie Ungurean, în valoare de 60 de ruble. Potrivit raportului ispravnicului județului Ismail, înaintat guvernatorului Basarabiei la 30 martie 1915, la plângerea pescarului, polițistul din Vâlcov a alcătuit un protocol, prin care solicita asistența autorităților pentru întoarcerea plaselor, chiar dacă vâlcoveanul a recunoscut că a pescuit în estuarul gârlei Stari-Stambul, într-o fâșie interzisă. La 6 aprilie 1915, guvernatorul remitea acest demers consulului rus de la Galați și, totodată Ministerului de Interne. La 13 aprilie, consulul rus de la Galați îl informa pe guvernator despre transmiterea dosarului în cauză vice-consulului rus de la Sulina⁵². La 18 mai 1915, acesta din urmă îl informa pe guvernator despre faptul că, potrivit Convenției ruso-române privind pescuitul în apele Dunării și Prutului, semnată la 16/29 octombrie 1907⁵³, părțile semnatare îi pedepseau pe cei care încălcau regulile prevăzute în conformitate cu propriile legi. Potrivit Legii române a pescuitului din 10 octombrie 1896 și a Regulamentului din 17 august 1897 privind pedepsele pentru încălcarea acesteia, în astfel de cazuri era prevăzută confiscarea inventarului de pescuit, care ulterior urma să fie vândut prin licitație, după un proces de judecată. Ca urmare, vice-consulul constata că era destul de dificil sau chiar imposibil de a-l ajuta pe pescar. Acesta se arată disponibil de a-l asista, totuși, la procesul ce urma a se desfășura⁵⁴.

Cel de-al doilea caz viza sechestrarea de către autoritățile române a bărcii și inventarului de pescuit de la pescarul din Vâlcov Petrichie Golubov. Potrivit raportului polițistului din Vâlcov, acest caz nu avea însă nimic în comun cu braconajul în apele teritoriale române. Pescarul era suspectat de pescarii români de furtul inventarului de pescuit, iar în mediul vâlcovean chiar avea o reputație proastă în acest sens. Arestarea acestuia s-a petrecut la 21 aprilie 1915, după ce Golubov ar fi fost nevoit să se apropie de Sulina, din cauza vremii rele. Acolo, la plângerea unor pescari români, care de mult timp îl urmăreau, a intervenit Garda piscicolă. Chiar partenerul cu care pescuia l-a denunțat. Totuși acesta a reușit să evadeze. Reve-

⁵⁰ *Ibidem*, ff. 1-2, 8-8 verso.

⁵¹ *Ibidem*, ff. f. 1-2, 11-11 verso.

⁵² ANA FAG, F. 2. Inv. 1. D. 9488, ff. 1-5.

⁵³ *Собрание Указаний Правительства (СПБ)*. 18 марта 1908. № 45. Отд. 1, с. 304.

⁵⁴ ANA FAG, F. 2. Inv. 1. D. 9488, ff. 6-7.

nind la Vâlcov, Golubov a făcut o plângere la poliție⁵⁵. La 12 mai, în pofida datelor din protocolul polițistului din Vâlcov, guvernatorul a remis dosarul vice-consulului rus de la Sulina. Acesta îi răspundea sec, la 19 mai 1915, că barca și inventarul de pescuit, care au fost sechestrate de la Golubov, urmau a se păstra până la procesul de judecată, la care „părții vătămate i se va acorda tot sprijinul consular necesar”⁵⁶. Ca urmare, în ambele cazuri, observăm o atitudine foarte echilibrată a diplomaților ruși, fapt dictat, de altfel, de situația internațională complicată în care se aflau ambele state.

Ca urmare, putem concluziona că, în perioada 1878-1916, pescuitul în apele dunărene de frontieră a reprezentat un subiect important al relațiilor diplomatice româno-ruse. Incidentele și disputele legate de acest subiect au avut însă o evoluție diferită pe parcursul acestor ani. Se evidențiază în mod clar două etape distincte, delimitate de semnarea, în anul 1900, a Convenției bilaterale cu privire la pescuitul în apele de frontieră comună de la Dunăre și Prut. Prima etapă s-a caracterizat prin faptul că partea rusă căuta pretexte pentru a presa și soma partea română în privința necesității delimitării frontierei comune pe brațul Chilia, dar și alte subiecte importante, precum relațiile comerciale și tarifele vamale aplicate între ambele state. Toate acestea aveau în fundal nemulțumirea creată în societatea română de reanexarea la Rusia a sudului Basarabiei. Este o etapă în care statul român încerca să evite confruntarea directă cu autoritățile ruse, prin concesionarea dreptului de gestionare a pescuitului dunărean unor antreprenori privați, tratând incidentele ca dispute între persoane particulare. În cea de-a doua etapă, după trecerea pescuitului în regia statului prin Legea Pescuitului din 1896, partea română a căutat să negocieze normalizarea relațiilor comune pe acest subiect, pentru a evita incidentele și disputele în care putea fi implicată direct. Semnarea Convenției româno-ruse cu privire la pescuit în anul 1900 venea, totodată, drept reflectare a situației geopolitice complicate, ce se crease pe Vechiul Continent, și a pregătirii diplomatice a marilor puteri pentru conflagrația mondială ce urma, inevitabil, a se produce.

⁵⁵ ANA FAG, F. 2. Inv. 1. D. 9576, ff. 1-3.

⁵⁶ *Ibidem*, ff. 5-6.